

Ten Toonstelling

Diest in beeld: 100 jaar na de Duitse negatieven (1918-2018)

In het kader van de herdenking van de Eerste Wereldoorlog stelde het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK) de verzameling 'Duitse negatieven' online beschikbaar. Deze reeks van 10.543 negatieven werd in 1917-1918 door de Duitsers gemaakt in het kader van een inventarisatie van het artistieke erfgoed in België.

Bij hun buitensporig gewelddadige inval vielen niet alleen talrijke burgerslachtoffers, maar werd ook het Belgische kunstpatrimonium zwaar toegetakeld. De verwoesting van Leuven en het platbranden van de universiteitsbibliotheek bezorgde de Duitsers een reputatie van plunderende, moordende en brandstichtende cultuurbarbaren en plaatste hen op het niveau van de Hunnen.

In een poging om hun imago op te poetsen werd in het najaar van 1914 de Kunstschutz opgericht met de bedoeling het Belgische kunstbezit te beschermen. Later zou dit uitgebreid worden naar alle bezette gebieden, tot in Italië. In door oorlogshandelingen bedreigde gebieden zullen kunstwerken geëvacueerd of beschermd worden. Het gebeurde ook dat de Kunstschutz de legerleiding adviseerde om bepaalde doelen niet te beschieten. De organisatie stond onder leiding van de Duitse professor kunstgeschiedenis Paul Clemens (1866-1947), een expert inzake monumentenzorg in de Pruisische Rijnprovincie. Hij maakte gebruik van de situatie om o.a. de invloed van de Rijnlandse kunst op het artistiek erfgoed van België te bestuderen en wilde hiermee de gemeenschappelijke cultuurhistorische achtergrond aantonen.

Clemen leidde een team van een dertigtal Duitse kunsthistorici, architecten en topfotografen. Zij zullen na de wapenstilstand hun unieke fotocollectie meenemen naar Duitsland. In het kader van de herstelbetalingen kwam de collectie in de jaren 1925-1927 terug naar België. Sinds haar oprichting in 1948 wordt ze in het KIK bewaard.

Van Diest bleven 28 foto's uit 1917 en 1918 bewaard. De Vrienden van het Stedelijk Museum en Archief Diest vonden het interessant om na te gaan of deze Diestse monumenten en kunstwerken wijzigingen ondergingen als gevolg van beschadigingen, restauraties, verbouwingen of andere redenen. Dit wordt duidelijk wanneer de Duitse negatieven vergeleken worden met herfotografie: de fotografen Luc Engelen, Marc Geeraerts en Hélène Peeters-Saenen -Van Hocht van de Diestse Fotoclub LichtVast namen honderd jaar later vanuit hetzelfde standpunt opnieuw een foto.

Het zal de bezoeker aan de tentoonstelling opvallen dat foto's van het Begijnhof (op het poortgebouw na), de fortificaties, de brouwerijen of de intussen verdwenen vakwerkhuisen op de hoek Wolvenstraat-Graanmarkt-Peetersstraat ontbreken. Wellicht pasten deze niet in het kader van het onderzoek van het Duitse team.

Toch moet gezegd worden dat zij een neus hadden voor wat men 'onaantastbare' monumenten zou kunnen noemen: geen van de door hen gefotografeerde historische gebouwen werd gesloopt!

De tentoonstelling loopt van 3 november t.e.m. 14 december 2018 en van 16 januari t.e.m. 3 maart 2019

Stadsmuseum De Hofstadt—Grote Markt 1—3290 Diest

www.diest.be/nl/72/content/47/museum-de-hofstadt.html